Chavacano

Chavacano, eller *chabacano*, er et kreolspråk basert på spansk som tales på Filippinene, eller en samlebetegnelse for samtlige spanskbaserte kreolspråk på Filippinene. Det tales av drøye 600 000 personer[1], fremfor alt på Zamboangahalvøya og dens omgivelser. Språket har lenge blitt ansett som en variant av spansk, men anerkjennes i dag offisielt som eget språk på Filippinene.[2]

Områder der *chavacano* tales (blått)

Innhold

Varianter

Det finnes tre varianter som tales idag. Den største varianten er *zamboangueño*, som tales fremfor alt i Zamboanga City og omegn. Der bor verdens største befolkningsgruppe som taler spanskbasert kreol. Zamboangueño er uten offisiell status, men er *de facto* dominerende språk i Zamboanga City. Lokale radio- og TV-stadjoner sender på denne variant av chabacano, med et fåtall program som unntak.

Mindre grupper taler de to andre variantene, *ternateño* i Ternate og *caviteño* i Cavite City. Tidligere var det også en en fjerde variant, *ermitaño*, i Manila, men den er nå utdødd.

Historie

Den førsta spanske bosettingen på Filippinene skjedde i 1565. Kolonien utgjorde så en del av Ny-Spania, og ble styrt fra Mexico. Den spansk som ble talt ble derfor utviklet nært opp mot meksikansk spansk.

Når språket begynte sin utvikling til å bli et kreolspråk er ikke like klart, men den dominerende teorien er at ternateño var det første språket som ble utviklet lokalt. En gruppe brukere av et portugisisk kreol- eller pidginspråk skal ha innvandret fra øyene Ternate og Tidore i det som nå er Indonesia i begynnelsen av 1600-tallet; derav byens navn. Dette kreolspråk er så blitt tilpasset spansk og blitt påvirket av lokale filippinske språk. Caviteño skal være en senere avlegger av ternateño.

Zamboangueño utviklet seg separat. Et fort ble bygd av spanjolene i Zamboanga i 1635. Språket har trolig oppstått fra midten av 1700-tallet, som et pidginspråk som ble brukt av arbeidere fra fortskjellige filippinske stammer, meksikanske soldater og rømte slaver fra omliggende muslimske områder. Språket har senere inntatt nye lån fra spansk og, etter 1898, fra engelsk.

Til forskjell fra i mange andre spanske kolonier, ble spansk aldri det dominerende språk på Filippinene. Dette har trolig økt den innflytense som lokale språk har hatt i utviklingen av kreolspåket.

Rødt markert domineres sterkest av hovedvarianten av chavacano: *zamboangueño*.

Struktur

Språket har hoveddelen av sitt ordforråd fra spansk, og hoveddelen av sin grammatikk fra filippinske språk, fremfor alt tagalog og cebuano. Personlige pronomen synes for det meste å være lån fra indoportugisiske kreolspråk.[3]

Til forskjell fra spansk mangler substantiv som regel grammatisk kjønn. Den spanske maskuline artikkel *el* brukes derfor for de fleste substantiv, også for ord som er åpenbart feminine i spansk - som *el mujer* (*kvinnen*). Som ubestemt artikkel benyttes *un*.

Verbene bøyes ikke. Det finnes kun tre former: imperfektum, presens og futurum. Disse uttrykkes ved at verbene foregås av *ya*, *ta* og *el*.

Referanser

1. ^ Antall talere utenfor Filippinene, også i Sabah, er ikke medregnet. På Filippinene fantes det 607 000 talere i føhe en folketelling i 2000. Etter en folketelling i 1990 referert av SIL (ethnologue.com (http://www.ethnologue.com/show_language.asp?code=cbk)) var det 292 000 talere. I folketellingen i 1995 var det 424 000
2. ^ *Chabacano/Spanish and The Philippine Linguistic Identity* (PDF) **(engelsk)**. Pennsylvania: The Pennsylvania State University. 1997.
3. ^ *The Puzzling Case of Chabacano: Creolization, Substrate, Mixing and Secondary Contact* (PDF) **(engelsk)**. Berlin: ZAS (Centre for General Linguistics). 2006.

Litteratur

Der ingen andre kilder oppføres i fotnoter baserer teksten seg på:

- *Chabacano/Spanish and The Philippine Linguistic Identity* (PDF) **(engelsk)**. Pennsylvania: The Pennsylvania State University. 1997. Hovedkälla for avsnittene *Varianter* og *Historie*.
- Juan Gaspar Y De Los Reyes. «Chavacano de Zamboanga - Usage» (HTML) **(engelsk)**. Ateneo de Zamboanga Graduate School, Ciudad de Zamboanga. Besøkt 14. august 2008. Hovedkilde for avsnittet *Struktur*.

Eksterne lenker

- Chavacano online dictionary (http://www.zamboanga.com/chavacano/index.html)
- Zamboanga-Español (https://es.wikibooks.org/wiki/Diccionario_Chavacano_de_Zamboanga-Español) på spansk wikibooks